

Teknologiateollisuus ry:n lausunto kuulemiseen selvitystyöstä reaaliaikaisen raportoinnin käyttöönottamisesta arvonlisäveron kantoa varten

VM062:00/2024

Kuulemistilaisuus 21.3.2025

1 Yleistä

Hallitusohjelmakirjauksen mukaan reaaliaikaisen raportoinnin käyttöönottoa arvonlisäveron kantoa varten tehdään selvitys (jatkossa "alv-selvityshanke"). Selvityshankkeella on liityntä hankkeeseen VM157:00/2023, joka käsittelee EU:n digiajan arvonlisäverotusta koskeva direktiiviä, (VAT in the Digital Age, ViDA). Yritysten välisessä rajat ylittävässä EU-kaupassa on tarkoitus ottaa käyttöön sähköiseen laskutukseen perustuva transaktiokohtainen digitaalinen alv-raportointi. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus ottaa tällainen raportointi käyttöön myös kansallisesti.

Teknologiateollisuus ry tukee valtiovarainministeriön (VM) valitsemaa valmistelutapaa, jossa elinkeinoelämä otetaan mukaan valmisteluun jo varhaisessa vaiheessa. Tämä parantaa myös verotuksen ennakoitavuutta. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa ja esitämme lausuntonamme seuraavaa.

2 Kommentit tiivistetysti

Teknologiateollisuus ry kannattaa lähtökohtaisesti pitkän aikavälin verotuksen digitalisointiin, automatisointiin ja reaaliaikaistamiseen tähtääviä hankkeita, mm. seuraavin edellytyksin:

- 1) Uudistuksen tulee tukea pitkän aikavälin tavoitteita helpottaa yritysten hallinnollista taakkaa sekä reaaliaikatalouden etenemistä.
- 2) Suomessa tulee seurata EU:n yhteistä linjaa (ViDA), eikä tehdä kansallisia EU-mallista erillisiä reaaliaikaisen raportoinnin malleja. On myös huomattava, että transaktiokohtainen ja reaaliaikainen raportointi ovat eri asioita. ViDA:ssa ei vaadita reaaliaikaisuutta.
- 3) Ajoitusta ja toteutusta tulee miettiä tarkkaan, jotta yrityksille ei koidu moninkertaisia järjestelmä uudistus- ja henkilöstökuluja hallinnollisiin velvoitteisiin. Kustannus-hyötyanalyysi, sekä aiempien selvitysten päivittäminen tulisi tehdä huolella.
- 4) Reaaliaikaisen, transaktiokohtaisen raportoinnin yhteydessä tulee miettiä laajempaa vaikutusta veronmaksajan oikeuksiin.

3 Hallinnollisen taakan tosiasiallinen keventyminen ja reaaliaikatalouden eteneminen

Kansallisen transaktiokohtaisen alv-raportoinnin uudistusta perustellaan veroviranomaisen laajemmilla tietotarpeilla, mutta myös hyödyillä veronmaksajalle: Verohallinnon resurssien parempi kohdistaminen hyödyttäisi asiakkaita, jos laajemman ja yksityiskohtaisemman alv-ilmoituksen myötä selvityspyynnöt vähenisivät ja alv-palautusten käsittelyajat lyhenisivät. Myös valvontaa voitaisiin kohdentaa entistä tarkemmin riskeihin ja riskiasiakkaisiin, ja oikeintoimivat yritykset säästyisivät työläiltä verotarkastuksilta.

Verotuksen digitalisointi, automatisointi ja reaaliaikaistaminen voisivatkin tuoda merkittäviä säästöjä sekä valtiolle että yrityksille edistämällä verotuksen ennustettavuutta ja tehokkuutta. Pitkän aikavälin tavoitteen tulisi olla yritysten sähköisen taloustiedon hyödyntäminen mm. taloushallinnon automatisoinnissa ja viranomaisraportoinnin keventämisessä, reaaliaikatalouden edistämisessä sekä verkkolaskun ja -kuitin käyttöön otossa näiden tavoitteiden tukemiseksi.

Kantavana tavoitteena tulee olla yritysten hallinnollisen taakan pieneneminen kustannustehokkaalla tavalla ja että yritys voi myös omassa toiminnassaan hyödyntää kerättyä taloustietoa, mahdollistaen talouden ohjaamisen reaaliaikaisen tiedon pohjalta tai esim. rahoituksen saamiseksi. Säästöt voivat olla suuria, jos toistuvat ja tuottamattomat taloushallinnon prosessit saadaan minimoitua.

On kuitenkin tunnistettava ja tunnustettava se tosiseikka, että veroraportointiin liittyvät muutokset aiheuttavat yrityksille kustannuksia, varsinkin lyhyellä tähtäimellä implementointivaiheessa, mutta myös sen jälkeen. Sen vuoksi on tärkeää, että muutoksissa otetaan huomioon yhteensopivuus pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa, jotta mahdollisilta vääriltä investoinneilta välttyttäisiin. Yrityksiä ei tule velvoittaa tekemään uudestaan kalliita alv-raportoinnin järjestelmä uudistuksia.

ViDA:n raportointimalli (DRR Digital Reporting Requirements) rakentaa alv-raportoinnin EU standardin mukaisen verkkolaskudatan varaan. Reaaliaikatalouden etenemisen näkökulmasta tällä on selvä positiivinen vaikutus. Kun verkkolaskutus toimii koko EU:ssa laajasti ja standardoituna, tämä keventää hallinnollista taakkaa ja parantaa koko EU:ta toimintaympäristönä.

4 Kohti harmonisoitua alv-raportointia

Euroopan komission uudessa työohjelmassa on annettu paljon painoa lainsäädännön yksinkertaistamiselle ja keventämiselle. Myös EU:n verolainsäädännön osalta on tekeillä laaja kartoitustyö, miten EU:sta voitaisiin saada parempi toimintaympäristö yrityksille. Hallinnollisen taakan karsimisessa yksi iso elementti on veroraportoinnin harmonisointi. Harmonisoinnin puute liittyy EU- ja kansallisen sääntelyn tasapainotteluun:

- EU-direktiivit asettavat vain poliittiset tavoitteet, mutta jokainen jäsenvaltio päättää tarkat kansalliset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Jäsenvaltioiden kansallinen lainsäädäntö on tiukempaa kuin direktiivissä asetettu vähimmäistaso, koska EU-lainsäädäntö jättää tarkoituksella joustavuutta harmonisointitasoon: täysin harmonisoitu vs. vähimmäistaso ilman ylärajaa.
- Jäsenvaltiot pitävät kansallisen lainsäädännön voimassa EU-lainsäädännön säätelemissä asioissa, luoden kaksinkertaisen sääntelyjärjestelmän.

Edellä mainittujen haasteiden taklaamisen ei tarvitse tarkoittaa täysin identtistä lainsäädäntöä, vaan alv-raportointi olisi yksinkertaisempaa ja tehokkaampaa jo käyttämällä digitaalisia verotustyökaluja ja harmonisoimalla raportointiprosessit:

- lainsäädäntö tulee voimaan samanaikaisesti kaikissa jäsenvaltioissa
- samanlaiset raportointimallit
- samanlainen ymmärrys tietopisteiden sisällöstä
- samanlaiset määräajat
- Hyväksytään raportointi aina myös määrätyillä pääkielillä (esim. englantia, ranska)
- varmistetaan sama raportointimuoto (XML, XBRL) samanlaisten raportointityökalujen käytön mahdollistamiseksi.

Esitetyt alv-ilmoitus

Yhtenä kehitysvaihtoehtona on mm. Verohallinnon aiemmassa selvityksessä ja komission strategiatyössä tarkasteltu esitetyt alv-ilmoituksen mahdollisuutta. Tämä ei ole ViDA:ssa oleva pakollinen malli, vaan mahdollinen pitkän aikavälin kehityssuunta Suomessa ja myös EU:ssa. On kuitenkin huomioitava, että:

- Alv-ilmoittamisessa ei voida koskaan siirtyä täysin esitettyyn malliin kaikkien yritysten osalta, tai kaikkien tietojen osalta.
- Esitetyt alv-ilmoituksen käyttöönottoon ei saa liittyä pakottavuutta.
- Samoin kuin yksityishenkilön ansiotuloveroilmoituksen osalta, esitetty alv-lomakkeeseen voitaisiin siirtyä vähitellen, erä kerrallaan. Jos esitetty alv-ilmoitus toimii, haluavat yritykset siirtyä siihen.
- Suurten yritysten alv-ilmoituksia ei voida koskaan täysin esittää, vaan yrityksen on täytettävä ilmoituksen tiedot itse. Siten mallia ei kannata lähteä kehittämään suuryrityksistä, vaan yrityksistä, joilla arvonlisäverollisia transaktioita on vähemmän.

5 Tarvitaan huolellinen ja kattava taustaselvitys tukemaan oikeaa ajoitusta ja toteutusta

Verohallinnon aiempi selvitystyö

Verohallinnolta valmistui selvitys transaktiokohtaisesta alv-raportoinnista lokakuussa 2021. Verohallinnon keväällä 2019 päättyneen selvitysprojektin tarkoituksena oli löytää keinoja, joilla arvonlisäverotuksen raportointia voitaisiin tehostaa ja automatisoida.

Selvitystyössä ja sitä koskevassa raportissa on haastateltu useita yrityksiä. Selvitysprojektin valmistumisesta on jo yli 5 vuotta, joten on tärkeää, että nyt VM:n tekemän selvitystyön osalta yritysten haastatteluja pyritään päivittämään vaikutusarvioinnin tueksi. Teknologinen kehitys on viidessä vuodessa ollut huomattavan nopeaa, mm. tekoälytyökalujen lisääntyessä, että kustannus-hyötyarviot voivat näyttää hyvinkin erilaisilta, suuntaan taikka toiseen.

Ajoitus

Edellä kuvatus aiemman selvitystyön yhteydessä Verohallinto kuuli myös yrityksiä ja elinkeinoelämän vastaus oli, ettei ajoitus ollut oikea: Suomen ei tule ottaa käyttöön uutta kansallista transaktiokohtaista alv-raportointimallia, kun kansainvälinen valmistelutyö on kesken.

ViDA-direktiivistä saatiin yksimielinen päätös maaliskuussa 2025 ja kokonaisuudessaan se tulee saattaa voimaan vuoteen 2030 mennessä. Tämä mahdollistaa yrityksille riittävästi aikaa varautua muutokseen ja ajoittamaan järjestelmäpäivitykset mahdollisuuksien mukaan muiden päivityksien yhteyteen. On hyvä, että VM on nyt kansainvälisen mallin vahvistuttua selvittämässä, yrityksiä kuunnellen kotimaisen alv-raportoinnin tulevaisuutta. Tämä mahdollistaa ViDA:n käyttöönoton kanssa samantahtiset lainsäädäntömuutokset. Myös teknisiä ratkaisuja vahvistettaessa tulee välttää väliaikaisratkaisuja ja kokonaisuuden kannalta tempoilevaa säädäntöä.

Teknologiateollisuus ry ei kannata vaiheittaista siirtymää kansallisessa raportoinnissa, vaan toivoo riittävän pitkää siirtymäaikaa ja ViDA:n kanssa samanaikaista muutosta.

7 Veronmaksajan oikeudet

ViDA tulee lisäämään veroviranomaisille raportoitavan datan määrää merkittävästi. Mikäli Suomen sisäisessä kaupassa siirryttäisiin vastaavaan malliin, tulee jokaisen yrityksen toimittaman datan määrä olemaan suuri. Onkin pohdittava mihin dataa käytetään ja onko laajemmalla raportointivelvollisuudella veronmaksajan oikeuksia parantavia vaikutuksia?

Verohallinto analysoi aiemmassa selvityksessään mihin kaikkeen muuhun verotukseen transaktiokohtaista alv-raportointidataa voisi hyödyntää. Teknologiateollisuus ry edellyttää, että datan käytöstä on olemassa selvät säännöt, eikä tiettyä tarkoitusta varten käytettyä dataa voi käyttää täysin muuhun tarkoitukseen (joka siihen tarkoitukseen voi olla esimerkiksi puutteellista).

Selvityksessä pohdittiin myös tulisiko Verohallinnon saada kaikki raakadata (kaikki kuitin tai laskun sisältämä rivitieto) vai määritellyn tietosisällön mukainen data. Onneksi myös Verohallinnon lopputulema oli, ettei kaiken raakadatan raportoinnista ole hyötyä, eikä se ole kannatettava malli viranomaisen, kuten ei yritystenkään mielestä. On huomioitava, ettei ViDA:ssa vaadita kaikkien tietojen raportointia, eikä siihen tule mennä Suomessakaan.

Mikäli yritys toimittaa kaiken (verotuksen toimittamista varten tarvittavan) transaktiodatan Verohallinnolle, tulee sillä olla laajempia vaikutuksia. Verontarkastusten ja tietopyyntöjen määrän väheneminen oikein toimivilta yrityksiltä olisi positiivinen kehityssuunta. Voisiko viranomaislähtöisen verotuksen oikaisun määräaikaa myös lyhentää nykyisestä? Voisiko veronkorotukset jäädä pois tapauksissa, joissa veroilmoituksessa on virhe, mutta transaktiodatan perusteella Verohallinnolle on toimitettu oikea tieto? Nykyisin veronkorotuksen voi saada esimerkiksi virheellisessä veroilmoituksen kohdassa ilmoittamisesta. Myös luottamuksensuojaa ja todistustaakkaa koskevaa määrittelyä tulee tarkastella uudelleen.

Helsingissä 17.3.2025

Teknologiateollisuus ry

Maria Volanen
johtava asiantuntija, veropolitiikka
(maria.volanen@teknologiateollisuus.fi)